

การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

อารีวรรณ นิรมจิน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลและเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขหลักธรรมาภิบาลที่นำมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชากรมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x} = 3.76$) แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า คือ นุเคราะห์ในองค์การโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล

บทนำ

ในปัจจุบันแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลได้มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชนเช่นทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะทำงานส่งเสริมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเองก็ให้เห็นความ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**นักศึกษาลัทธิสุทธรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำคัญของการสร้างให้เกิดระบบ การบริหาร การจัดการ และการกำกับดูแลกิจการที่ดีในบริษัทจดทะเบียนและองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนของประเทศ และได้จัดคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในส่วนของภาครัฐนั้นในระยะหลายปีที่ผ่านมา ถ้าหากว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลนั้นบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยยึดหลักนิติธรรมและคุณธรรม มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ บริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยกำกับ ดูแล และสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลจะเจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ ผลประโยชน์สูงสุดจะตกแก่ประชาชน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความตระหนักและการมองเห็นความสำคัญในการที่ผู้บริหารบุคลากรของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจะร่วมกันนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้เพื่อนำไปสู่ราชการยุคใหม่ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลเป็นรากฐานในการดำเนินกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคมที่กำลังแผ่ขยายสู่ชุมชนในวงกว้างและยังเป็นการวางรากฐานสังคมประชาธิปไตย เพราะการสร้างประชาธิปไตยต้องเริ่มต้นที่ชุมชนและประชาชนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักนิติธรรมซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายและความถูกต้องในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้ในองค์การบริหารส่วนตำบล
3. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักคุณธรรมให้แก่บุคลากรในองค์กรเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในในการตัดสินใจหรือเสนอความคิดเห็นในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์กรได้
5. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักความรับผิดชอบต่อผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
6. เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง "การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" ซึ่ง

ประกอบด้วย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความคุ้มค่า

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินงานในการวิจัยตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2555 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2556 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยสามารถที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล
2. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องศึกษาในเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สุพจน์ เจริญขำ (2545) ศึกษาเรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร" ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x} = 3.76$) และผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของตำบลปางมะค่า พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig. = 0.00)

จตุพร ผ่องสุข (2550) ศึกษาเรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอนางรอง จังหวัดร้อยเอ็ด" ผลการศึกษา พบว่า พนักงานส่วนตำบลในตำบลโคกสว่าง อำเภอนางรอง จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาอุปสรรคในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วน

บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่ไม่แตกต่างกัน

นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเคยเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลเคยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนา

2. หลักความโปร่งใส มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้าง ผลการสอบราคา หรือประกวดราคาให้ประชาชนทราบ รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเคยแจ้งหรือปิดประกาศข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ประชาชนได้ทราบ

3. หลักประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างประหยัด และสมประโยชน์ รองลงมา คือ ครุภัณฑ์ต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดระเบียบคุมอย่างชัดเจน

4. หลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึงเท่าเทียม ถูกต้องและเป็นธรรม รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลยึดถือหลักและปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายอย่างถูกต้องและรัดกุม

5. หลักความรับผิดชอบ มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเต็มใจ รองลงมา คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. หลักคุณธรรม มีหลักธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เคารพในสิทธิความเสมอภาคของมนุษย์ทุกคน รองลงมา คือ ท่านพร้อมที่จะให้บริการประชาชนทั่วไปที่

เดือดร้อน โดยไม่เลือกปฏิบัติ และทำนปฏิบัติงาน โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค

บุญฤทธิ์ เกตุจำนง (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครนทบุรี " ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ หลักความคุ้มค่า มาใช้ในองค์กรทุกมิติเป็นการจุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจให้มีการริเริ่ม และพัฒนาที่หลากหลาย เป็นพลวัตในวงกว้างมากขึ้น สามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ประชากรมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x} = 3.76$)

แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์การโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์การและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและการมีส่วนร่วมทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยวางกรอบความรับผิดชอบต่อองค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน บริหารงานในองค์การให้เกิดความคุ้มค่า

ผลสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง " การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานดังนี้ 1) ระวังไม่ให้บุคลากรทุกฝ่ายขององค์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์การอย่างจริงจัง ผู้บริหารและข้าราชการในองค์การต้องศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน และการบังคับใช้กฎหมาย 2) ในด้านการบริหารงาน ควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เคารพการตัดสินใจของประชาชนตามหลักประชาธิปไตยเสียงข้างมากและไม่ละเลยเสียงข้างน้อย หรือการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าหาญยอมรับการกระทำของตน 3) ผู้บริหารองค์การควรกำหนดนโยบาย จัดทำแผนแม่บทเป็นลายลักษณ์อักษรและสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้จริง ยึดหลักคุณธรรมและใช้หลักภาวะผู้นำที่ดีในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติราชการ 4) ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานพัฒนาระบบสั่งการ และการสื่อสารในองค์การ เพื่อบรรยากาศในการทำงาน พื้นฐานแห่งรักความสามัคคีถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างกัน 5) ควรจัดให้มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการขององค์การ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา 6) ควรนำข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหา และแก้ไขรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

บรรณานุกรม

- จตุพร ผ่องสุข.(2550).การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
โคกสว่าง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นันทพล พงศธรวิสุทธิ. (2548). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการ
บริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- บุญฤทธิ เกตุจำนง. (2550). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น:กรณี
ศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- สุพจน์ เจริญขำ. (2554). การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี
จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.